

FIGYELŐ

Szépirodalom

BALÁZS ATTILA:

Vágyak gyűjteménye

A vágyak furcsa gubancától aligha szabadulhat az ember, lett légyen nő vagy férfi, tehát végső soron érző meg gondolkodó, vágyakozó állat. Olyan igazság ez, amely biztosan kiderül Balázs Attila könyvéből.

Auktorunk belülről rázza meg az embert. Egy emlékezésszerű gondolatcsoportot mozgat, amely mintha valahonnan a régmúltból tévedne napjainkba. Azazhogya az író saját jelenébe vezetve az olvasót. Az egyes írások elemei szétszállnak, majd megint egységgé olvadnak össze, a köztes kinyilatkoztatások forrásának ízlelésétől vissza-visszatérve az események „valóságáig”. Az ilyenkor szükségszerűen szövegkonstituáló emlékezés-műveletek fotóképei történeté, (élő)szóvá alakulnak a befogadó szeme előtt (fülében), a szépirodalmi stílus történelmidokumentum-jellegű összetevőkkel elegyedik. S a mese-részek után rendre vallomás következik, magyarázat. Öntaglaló sorok, s egy elragadtatott, várakozásteljes lapozást követően az Új, a Következő. És így tovább.

Balázs Attila könyvének központjában a fájdalmasan gyönyörű vágy helyezkedik el, illetve a nőiség dicsérete. A vágy irgalmatlan leküzdhetetlensége jelentkezik mindegyre, az élvezet, amelyre úgy vár(nak) a főhős(ök), mint valami égi mannára. Balázs utolérhetetlen, már-már transzcendens létezésékként tünteti fel a szebbik nem „mivoltát”. S a feltoluló, kiszakadó erejű vágy üvöltése után csend lesz nála.

Valami édes hierarchia húzódik meg szavai mögött, amelynek elbeszélőnk élvezettel rendelődik alá. Ez a hierarchia pedig eluralkodik: megmozdul, kileng, szemlélője (birtoklója?) elveszti józanságát. Mindemellert az iszonyat érzületét is kijátssza, és perverz jegyeket sem ártall belevegyíteni a megszólaló hang a kétségtelenül igen plasztikusan megidézett erotikus rezgésbe. Szerecsére hősei állják a sarat – átlagfelettiak valahol ezek az emberek, akár pozitív, akár negatív irányba forduljon (ferdüljön?) is a viselkedésük... Mintha egy külön világot képeznének, ahová nem léphetnek be mások, akik nem értik vagy nem tudják elfogadni ezt a megnyilvánulást, agyműködést. Csendes magán-

állapot, de mindennek megvan a hátára.

És így jó ez. Az olvasó minden furcsállkodása ellenére nagy természetességgel fogadja be a sorokat, mert valahol mindenkiben ott lapanganak bizonyos hajlamok, egyéneknél erőteljesebben vagy kevésbé kibontakozva. Balázs Attila talál ebben az iszonyatban egyfajta romantikusan fájó vonzalmat. Van ezzel így az ember, megérthető. Finom és elfogadható párhuzamot képez egyes részekenél a szexualitással a gyilkolás, a veszélyes emberi brutalitás, mégsem kerül sor a kettő egymásba játszására. Ösztönös cselekvés mindkettő, szerzőnk erre hívja fel a figyelmet. Az ember vért ont és szeretkezik akkor is, ha – úgymond – nem szükséges. Ilyen és ezekhez hasonló mozzanatokban mutatkozik meg az ember állatias oldala – ez Balázs Attila munkájának filozofikus tanítása. Felemelő. Mert kiderül: azért igencsak ember az ember, cselekedeteit utángondolja, vagy éppen belenyugszik a nem megtörténtbe. Tetteink fellebbezhetetlen következményekkel járnak, amit egyszer elkövettünk, az el lett követve. Az ember nem lehet önmaga istene, aki mindig csak a jót adja ételül az élet tárgyárába.

A szerző végső soron ambiciózusan magyarázza meg az ostobaság és kegyetlenség különféle módozatainak jelenlétét a világban. Természetes jelenségként tünteti fel, mégis

csendes propagandaként szólal fel ellene. A baj a világgal sokszor (ha nem is mindig) az, hogy nem mozdul a megoldások irányába. Rejlük tehát Balázs szavaiban prófécia, szónokiasság és önirónia. Helyenként kicsit túlságosan költői és pszichológizáló is. Am összességében lefegyverző pontossággal írja le a dolgokat, nem vész el a túlzott részletezés mechanizmusában. Minden teljesítménybeli hullámzása ellenére meggyőző komolysággal veti alá magát az élet huncut és véres valóságának, amelybe művészetével jelentékeny iróniát csempész.

HÖRCHER ESZTER

(*Új Palatinus Könyvesház, Budapest, 2005, 253 oldal, 2200 Ft*)

CSIKI LÁSZLÓ:

A jóslat

Csiki László irodalmi életünk jelentős alakja, 1968-tól kezdve számos verses, prózai és drámai műve, műfordítása jelent meg, sok szakmai tisztség betöltője és díj tulajdonosa. Műveiből adaptációk készültek, drámáit sikerrel mutatják be a színházak. Az elismert, sikeres szerző 2005-ben jelentette meg *A jóslat* című kötetét, amelynek a hátlapján szereplő, *A líra* című egypercesét útmutatónak, vagyis inkább figyel-